

Checklista – bedömning av planförslagets påverkan på världsarvet

Detaljplan för
Pollux 32 m.fl., Trossö,
Karlskrona kommun

Föreligger behov av vidare utredning för att
klarlägga påverkan och/eller annan åtgärd?

Förklaring av checklistan

Påverkan på världsarvet är en planeringsförutsättning av flera som går igenom i inledningen av varje detaljplanearbete i den s.k. undersökningsmallen. I ett första steg sker bedömning av påverkan alltså sett till helheten och svar på frågan om planområdet är beläget inom den geografiska avgränsningen för världsarvet eller dess buffertzona. Om svaret blir ”ja” på någon av dessa frågor så ska denna checklista besvaras för att bedöma om världsarvet kan antas påverkas av föreslagen förändring och om behov av ytterligare utredning finns. Checklistan kan med fördel användas i tidiga planeringsskedet, innan beslut om planbesked givits, för att på så sätt även kunna ge indikation på åtgärder och vägval innan projekt hunnit ritas/formuleras. Materialet är också tänkt att fungera som underlag för dialog, ex. i undersökningskedet, men även senare i planprocesser.

Med utgångspunkt från Karlskrona kommuns tolkning av världsarvets OUV (Outstanding Universal Value) har kommunen sammanfattat olika aspekter inom integritet och autenticitet. Bedömningsstegen är likt undersökningsmallen positiv, oförändrat och negativ. Kommentarer ges till bedömning av varje aspekt. Bedömningspunkter kan anpassas och utvecklas i dialog och fortsatt arbete.

Om negativ påverkan kan misstänkas, sker en mer detaljerad/djuplodad bedömning utifrån grad av påverkan. Denna sker enbart för aspekter som kan antas medföra negativ påverkan och görs i syfte att kunna resonera om storleken på förväntad negativ effekt så att den kan vara en hjälp vid vägval och behov av ev. vidare åtgärd. Bedömningsstegen följer graderingen enligt ”Guidance on Heritage Impact Assessment” (även om det bör poängteras att bedömning här inte görs lika djuplodad som i en regelrätt HIA), dvs:

- Mycket hög
- Hög
- Medel
- Låg
- Försumbar
- Okänd

Identifierad negativ påverkan summeras avslutningsvis och resonemang om möjliga åtgärder för att undvika, reducera och/eller kompensera påverkan formuleras. Där påverkan inte går att bedöma kan föranleda ytterligare undersökning/utredning. Det är inte automatiskt en HIA utan utredning utifrån behov bör beslutas.

Förklaring av begreppen ”autenticitet” och ”integritet”

Autenticitet – äkthet. Autenticitet är inget värde i sig. Den handlar om hur väl attributen uttrycker världsarvsvärdet och kan förklaras som äkthet eller ursprunglighet.

Integritet – helhet. Integritet eller helhet handlar om att alla komponenter, relationer och strukturer som behövs för att världsarvsvärdet kan upplevas finns inom området och att de inte är hotade. Integritet kan också vara sociala eller funktionella aspekter.

ASPEKTER UTIFRÅN OUV (Outstanding Universal Values)						
Integritet	Platsens nuläge	Planens påverkan	+	0	-	Kommentar
1. Påverkar föreslagen förändring den bevarade rutnätsplanen med barockdrag?	När den nuvarande byggnaden på Pollux 32 uppfördes revs en stor mängd äldre byggnader vilka låg i liv med gatan. Den nya byggnaden fick ett senmodernistiskt, öppet läge med stora ytor för markparkering med följden att stadsplanen försvagades. Idag finns inga tydliga gaturum i planområdets östra och södra delar. Marken utgörs där av öppna ytor i form av markparkeringar.	Genom att förtäta med ny bebyggelse innebär förslaget att kv Pollux får en tydligare kvartersstruktur samt att Skepparegatan och Norra Skepparegränd får ett mer tydligt och stadsmässigt gaturum.	X			I planering och byggande ska rutnätsplanens huvuddrag följas och bevaras. Vid ny bebyggelse ska denna placeras så att rutnätsplanens mönster bibehålls/återupprättas. Tilläggen innebär att kvarterets ursprungliga form stärks i den mån det är möjligt utan att den befintliga byggnadens kulturvärden påverkas.
<i>1.1 Påverkas sträckningar och lägen för gator/torg och kvartersstruktur?</i>			X			Förslaget medför att kv Pollux får en tydligare avgränsning i öster och söder samt att gaturummen längs Skepparegatan och Norra Skepparegränd förstärks.
<i>1.2 Påverkas den nord-sydliga huvudaxeln och/eller strålgatorna?</i>				X		
<i>1.3 Påverkas Stortorget?</i>				X		
<i>1.4 Påverkas siktlinjer?</i>				X		
<i>1.5 Hur påverkas befintliga byggnader i och i detaljplaneområdets närhet?</i>			X			Befintlig byggnad inom Pollux 32 ges möjlighet till en påbyggnad med en indragen våning. Påbyggnaden tillåts vara ca en meter högre än den

					påbyggnad som idag finns på befintlig byggnad. Inga byggnader i området ingår i den lista över enskilda objekt som ingår i världsarvet. Befintlig byggnad har en koppling till världsarvet genom att det uppfördes för Karlskronavarvet. Byggnadens viktigaste arkitektoniska uttryck förses med skyddsbestämmelser vilket bedöms vara positivt för dess kulturvärden.
2. Påverkar föreslagen förändring den ursprungliga visionen och de planerade funktionerna som fortfarande är läsbara idag?	Befintlig byggnad på Pollux 32 har tidigare nyttjats som kontor till varvets verksamhet. I Karlskrona kommuns kulturmiljöplan från 2018 utpekas före detta Karlskronavarvets kontorsbyggnad som särskilt värdefull från kulturhistorisk synpunkt. Det kulturhistoriska värdet bygger på berättelsen om örlogsstaden Karlskrona i modern tid och Karlskrona som industristad.	Förslaget till detaljplan möjliggör för bostäder, kontor, centrumändamål och vård.		X	Användningar som bidrar till en levande världsarvsstad med en civil och marin del i samverkan eftersträvas. Varvsverksamheten och marinbasen ges möjlighet att utvecklas samtidigt som den civila staden med bostäder, kulturverksamheter, turism, handel m.m. ges möjlighet att vidareutvecklas. Föreslagna förändringar bidrar till att byggnaden fortsatt är i bruk, även om användningen förändras. Bedömningen görs att det bidrar till ett levande kulturarv och världsarv.
2.1 Påverkas möjligheten för Karlskrona att utvecklas som ett levande världsarv?				X	Förslaget möjliggör för bostäder, kontor, centrumändamål och vård i ett centralt läge. Funktionsblandning och omvandling/förädling av tidigare industri-/verksamhetsområden till nya stadsdelar bedöms

						bidra till ett levande världsarv.
2.2 Hur påverkas stadens läge vid vatten av föreslagen förändring?						
				X		
2.3 Innebär föreslagen förändring en påverkan på de funktioner som är nödvändiga för en fungerande civil stad och örlogsstad?						
				X		
2.4 Medför föreslagen förändring en påverkan i läsbarheten av kulturhistoriska värden kopplat till världsarvet?						
				X		
2.5 Kan förslaget antas påverka möjligheten att i framtiden använda och ta i bruk byggnader och miljöer som ingår i Världsarvet?						
				X		
2.6 Påverkar föreslagen förändring stadens torg som central mötesplats och samlingspunkt för offentliga funktioner?						
				X		
2.7 Påverkar planen något av de angivna anläggningarna/byggnaderna i världsarvsbeskrivningen (enligt Unescos beskrivning)						
				X		
3. Påverkar föreslagen förändring bevarandet av de militära befästningarna och/eller avsättningar och försörjningsområden enl. OUV?						
	Planområdet omfattar inte någon av de militära befästningarna.	Planförslaget påverkar inte de militära befästningarna.		X		
3.1 Påverkar föreslagen förändring de militära befästningarna, dvs. de inre befästningarna vid Ljungskär, Mjölmarholmen, Koholmen, Godnatt, och Kurrholmen eller de yttre befästningarna vid Drottningkärs kastell och Kungsholms fort?						
				X		
3.2 Påverkar föreslagen förändring avsättningar och försörjningsområden, dvs. Skärfa Herrgård eller Kronokvarnen?						
				X		
Autenticitet	Platsens nuläge	Planens påverkan	+	0	-	Kommentar
1. Påverkar föreslagen förändring världsarvets läge och miljö?	Planområdet är inte beläget i direkt anslutning till havet. Planområdet ligger dock i direkt anslutning	Planförslaget bedöms inte påverka världsarvets läge och miljö.		X		Varvmuren, som är belägen väster om planområdet, bedöms fortsatt vara avläsbar i stadsstrukturen.

	till varvsmuren och varvets verksamhet.					
<i>1.1 Påverkar föreslagen förändring upplevelsen av Karlskrona som stad byggd i skärgårdsmiljö?</i>				X		
<i>1.2 Påverkar föreslagen förändring Karlskronas historia som marin stad och hamnstad?</i>				X		
2. Påverkar föreslagen förändring världsarvets design, utformning och material?	Befintlig byggnad inom Pollux 32 har en strikt senmodernistisk utformning med repetitivt utformade fasader med sammanhållna tegelytor och långsgående fönsterband.	Tillägg på befintlig bebyggelse ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. De tillägg som föreslås ska harmoniera med befintlig byggnad gällande materialval och färgsättning.		X	Vid nybyggnation i världsarvet ska platser/byggnader utformas och gestaltas med stor omsorg till platsens värden och hänsyn visas kulturmiljövärdena. God kvalitet i arkitektur och gestaltning liksom en god helhetsverkan ska eftersträvas. Byggnaden förses med skyddsbestämmelser i planen vilket bedöms som positivt.	
<i>2.1 Påverkar föreslagen förändring möjligheten att utläsa olika årsringar i Karlskronas historia?</i>				X	Var tids arkitektur ska få tala sitt språk och årsringarna i staden ska bevaras, synliggöras och fortsätta utvecklas. Vid planeringen av nya bebyggelseområden bör den historiska berättelse av vad platsen hade för funktion innan, lyftas fram.	
<i>2.2 Påverkar föreslagen bebyggelse hur stadens topografi och siluett kan utläsas? (dvs. att bebyggelsen i stora drag följer Trossös topografi med undantag för östra och södra delarna. Bebyggelsen underordnas kyrktornen på Stortorget, vilka tydligt framträder).</i>				X	Befintlig byggnad höjs med ca en meter. Förslaget har bedömts i 3D-modell och ny föreslagen bebyggelse bedöms ha en höjd som är väl anpassad i stadsbilden och som inte påverkar stadssiluetten negativt.	
<i>2.3 Påverkar föreslagen förändring materialäktheten i stadens materia? (dvs. erhålls hög kvalitet arkitektoniskt och materialmässigt).</i>				X	Nybyggnation och planering ska bygga vidare på och bidra till Karlskronas unika bebyggelsestruktur och höga kvalitet i arkitektur och i byggnadsmaterial.	

	<i>de tillägg som föreslås ska harmoniera med befintlig byggnad gällande materialval och färgsättning. Detaljplanen kompletteras även med planbestämmelser om att befintlig byggnads entréparti och trapphus på fastigheten Pollux 32 ska bevaras. Planbeskrivningen förtydligas gällande text kring kulturmiljö och världsarv.</i>
Aspekter som inte är relevanta eller bedömts inte påverkas av planen.	-

Checklistan är granskad och kompletterad av Mattias Eklund,
byggnadsantikvarie, sakkunnig cert. Kulturvärden (KUL2)
Nyréns arkitektkontor

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Eleonor Karlsson
Planchef

Anna Olausson
Planarkitekt